

Convocare.

Cu binecuvântarea Prea Sfinției Sale Domnului Episcop, Dr. Grigorie Gh. Comșa, convocăm adunarea generală Secția Arad a Asociațiunii Clerului „Andrei Șaguna“, pe ziua de Marți în 20 Septembrie 1932, la Hălmagiu în localul ce se va destina, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. În ziua de 19 Septembrie, Luni, la orele 18, conferință pentru intelectualii din jurul Hălmagiului.
2. Tot Luni în 19 Septembrie, ora 20 seara, Denie în sfânta Biserică din Hălmagiu, cu predică.
3. În ziua de Marți 20 Septembrie, ora 8, Sfânta Liturghie împreună cu Chemarea Duhului Sfânt și predică.
4. La ora 10, deschiderea adunării în localul destinat.
5. Raportul biroului despre activitatea Secției în anul 1931.
6. Raportul cassarului.
7. Propuneri și eventuale interpelări.
8. Alegerea pe un nou ciclu de 3 ani a președintelui, secretarului, cassarului, membrilor în Comitetul Central și a membrilor Comitetului de Secție.

Frații preoți sunt rugați să participe în număr cât mai mare. Îndeosebi sunt poftiți P. C. Părinți Protopopi, Misionari și Duhovnici protopopești și Președinții Cercurilor religioase.

Pentru birou :

Președintele Secției:
Dr. Ștefan Cioroianu

Secretarul Secției:
Silviu Bichicean

La sf. Mănăstire H. Bodrog.

Pelerinajul și misiunile religioase la sâr- bătoarea Adormirii Nascătoarei de Dzeu.

„Vrednic ești Doamne a lua slava și cinstea și puterea, că Tu ai zidit toate și pentru vola Ta sunt și s'au zidit. (Apoc. 4¹¹) Slavă și cinste Ție Atotputernice, aleargă să-ți aducă mulțimea credincioșilor din Eparhia Aradului și din alte Eparhii vecine, la praznicul Adormirii N. de D-zeu din anul 1932. Astăzi, când mai mult ca ori când sufletele sunt împovărate, grijile mai sporite, năcăzurile mai mari și mai întefite, în lauda Ta Doamne și a Sf. Fecioare, a cărei icoană făcătoare de minuni sălășluește între zidurile sf. Mănăstiri, se aprind nădejdi de mai bine, se câștigă mângăieri și întărire și se impart vindecări și îmbărbătare, pentru lupta grea a vieții. Mai aproape de Tine Doamne te vrea lumea credincioasă de azi și a dovedit-o aceasta prin numărul nespus de mare a închinătorilor cucernici, cari au atins cifra de 10.000 și cărora teritorul Sf. Mănăstiri nu mai putea să le dea sălășluire. O deosebită încredere citeal pe fețele lor, mai mult: o încredințare de adevritatea cuvintelor Sf. Apostol Pavel: „că tot care va chema numele Domnului se va mântui“. (Rom. 10¹³).

Astfel de gânduri mă stăpânesc, când cerc să mai încretez pe răbojul vremii ceva din munca grea de misionarism ce se săvârșește la Sf. Mănăstire Bodrog. Mai ales că sunt mulți cari nu vreau să înțeleagă că preoțimea trebuie să caute contactul cu credincioșii în cele mai potrivite circumstanțe și împrejurări din viața lor. Și aici, când din cuprinsul întregii eparhii aleargă mii și mii de cucernici închinători, suferinzi și cu trupul și cu sufletul, se găsește cel mai potrivit teren de muncă.

Desfășurarea programului misiunilor religioase începe în ziua de 13 August. Pelerinii sunt în număr mic. La toate serviciile din această zi, în lipsă și de preoți designați, vorbește I. P. C. Sa Arhim. Policarp, starețul Sf. Mănăstiri.

La Vecernie: despre caritatea creștină la sate. La Sf. Maslu dela ora 5 p. m. despre cercetarea și îngrijirea bolnavilor; la Pavecerniță despre împăcarea creștinească și la mezonoptică despre morții noștri și îngroparea lor.

Duminecă dimineața cetele compacte ale pelerinilor asaltează cele 2 intrări în Sf. Mănăstire, și roluri roluri solicită primirea, care se face de păr. Grigorie Vermeșan. Puținii preoți sosiți din ajun, sunt împărțiți unii în Sf. Biserică pentru săvârșirea Utreniei împreună cu Sf. Liturghie, alții pentru mărturisiri și slujbe. Predica la Sf. Liturghie o rostește cu avânt I. P. C. Sa Arhimandritul Policarp Morușca.

La ora 14 se săvârșește Sf. Maslu cu predica binestudiată despre răbdare în suferință a păr. Milentie Șora.

Primirea cetelor de pelerini urmează și după Sf. Maslu, și o fac I. P. C. Sa Starețul Sf. Mănăstiri, apoi preoții Vermeșan și Brădean.

La Vecernia praznicului biserică este iarăși neîncăpătoare pentru cei ce vor să asiste. În strane cântăreți mulți, între cari remarcăm neîntrecuții cantori din Pesac, veniți cu veteranul lor instructor Marcu Mureșanu. Predică păr. Grigorie Vermeșan despre: ofrande aduse la biserică.

În curte și în jurul Sf. Mănăstiri, după Vecernie se observă o mișcare vie. Cetele pelerinilor, compacte unele ocolesc Sf. Mănăstire, altele așteaptă pe loc, ca să se pornească convolul spre „drumul crucii“, care în programul misiunilor este cel mai remarcabil punct. La ora 18 pornește o impunătoare ceată de 24 preoți, în frunte cu Starețul Sf. Mănăstiri, urmat de coruri fanfare și mii de credincioși și la fiecare troiță oprirea este popas de adâncă și pioasă reculegere sufletească, prin meditațiile ce se rostesc. Cu abatere dela trecut, pentru aceste meditații s'au angajat și câțiva preoți, dar rolul cel mai greu a revenit și de astădată iarăși I. P. Cuv. Sale Arhimandritului Policarp.

În cursul acestor meditații remarcăm vorbirea păr. Z Brădean, la a doua oprire; a păr. Florea Codreanu la a cincea și a douăsprezecea oprire, și I. Moț la a noua oprire.

În alți ani această procesiune a „drumului Crucii“, era gustată dela început până la sfârșit cu nespuse atențiuni și grijă. Anul acesta se observă o oboseală în auditoriu, care nu mai avea răbdarea să stea sub ascultare, trei ore în șir, de meditații nu prea ușoare. Viitorul trebuie să ne aducă în aceasta privință iarăși o îndreptare în spre bine.

La privegherea Praznicului, biserică iarăși neîncăpătoare. Predică păr. Z Brădean despre milostenie.

În ziua Praznicului la ora 4 se săvârșește C. Paraclis, urmat de Sf. Liturghie, pentru împărtășirea pelerinilor. Predica păr. I. Moț despre Sf. Taină a Cuminecăturii.

La Sf. Maslu dela ora 7 predică păr. Z Brădean.

La ora 9, se începe Sf. Liturghie care se servește în Paraclis. Asistă și P. S. S. Episcopul Roman Ciogariu al Orăzli-Mari, sosit în Sf. Mănăstire de Duminecă după masă. Pontifică păr. Arhim. Policarp Morușca cu asistența preoților: Valeriu Felnecan, Calus Turic, Zenoble Brădean, Aurel Sebeșan, Martin Rădoi, Toma Ungurean, Ioan Stan și Vasile Marcu.

Răspunsurile sunt date de cinci coruri, cu împărțire potrivită a se succeda. Cele mai grele și mai frumoase partii au fost executate de corul Dolna din Lipova, cu atâta măestrie și tact că au stors admirația

tuturor ascultătorilor. Și le aducem și pe această cale mulțumiri că au ostenit și au cheltuit o mare sumă de bani pentru a înălța fastul serbărilor dela Sf. Mănăstire. A mai căutat drăguț corul elevilor de școală din Sreusigiu. A avut interpretare bună corul mixt din Sat Chinez și corul mixt din Cheșinț. Și s'a dovedit de activ și corul bărbătesc din Micălaca.

S'a remarcat lipsa unui diacon.

Predica o rostește I. P. C. Sa Arhimandritul Policarp și are ca obiectiv însemnătatea sărbătorii, apoi dragostea activă prin cuvânt și faptă. Mulțimea pelerinilor, care a umplut întreaga curte, ascultă cu atențiune și încordare

Preoți, afară de cei menționați la serviciile de mai sus, au luat parte la misiunile dela Sf. Mănăstire: Liviu Rațiu, Miron Putin, Eugen Crăciun, Stefan Rusu, Petru Brad, Ion Crișan, Constantin Micu, Petru Mișcuța, Nicolae Ardelean, Ștefan Giuivezan, Ioan Ardelean, Nicolae Mărginean, George Gruiu, Antoniu Tacaclu, Florian Rațiu și N. Curtuș.

Au mai fost candidați de preoți: Iescău, Faur și Moț, apoi un număr mare de intelectuali români al căror nume nu l-am putut nota.

Și de astădată am avut cete de peregrini din Ungaria sub conducerea alor 2 preoți. Și am văzut închinători de altă naționalitate și de altă confesiune cari au asistat la serv. Sf. Maslu și la alte servicii cu neînfrântă credință în puterea rugăciunilor ortodoxe.

Am gustat de astădată și frumoase discuțiuni din domeniul pastoral, exegetic și dogmatic, în cursul pauzelor când strănși cu toți în jurul mesei am cercat să lămurim și multe chestiuni de actualitate.

Misiunile au luat sfârșit la ora 12 în ziua Praznicului, când pelerinii au luat cu toții drumul spre case, mângâiați sufletește că și-au putut împlini o datorie și către suflet.

Raportor

Cinstirea Maicii Preceste în protopopiatul B. Comloșului.

Fapte și îndemnuri.

Românca noastră este înzestrată dela Dumnezeu cu un fond sufletesc atât de nobil și așa de ușor mobilizabil, când e vorba de o învoire sufletească care să cuprindă familia în primul rând și apoi întreaga societate. Și cine trebuie să aibă mai multă grijă decât maica noastră biserică, să cheme la lumină toate însușirile frumoase ale femeii române. Mijlocul cel mai norocos de a influența în bine sufle-

tul de mamă este fără îndoială cultul preabine-cuvântatei Născătoare de Dumnezeu.

În viața Maicei Domnului găsim în întreaga ei extenziune și profunzime viața însași a femeii. Aceleași datorii, aceleași frământări, aceleași chinuri, aceleași bucurii și dureri cari se repetă în viața fiecărei femei, fac și cuprinsul vieții acestei Maice Sfinte.

Toate ființele pot avea răgaz de a se odihni de muncă, mama însă niciodată, viața ei întreagă este muncă și încă muncă încordată iubirea nu se poate clătina niciodată în sufletul mamei, dânsa trebuie să rămână toată viața ei la același înălțime. Răbdarea ei trebuie să fie fără sfârșit, grija ei totdeauna trează.

Indemnurile și pildele de viață ale mamei trebuie să activeze asupra copiilor ei până la mormânt.

Dar ca mama să-și poată îndeplini acest rol de conducătoare în viața zilnică și să ridice viața copiilor săi la o treaptă frumoasă și fericită are și lipsă de o hrană sufletească deosebită

Biserica noastră ortodoxă o parte considerabilă din cultul ei l-a închinat chiar Maicei Domnului cu gândul ca viața ei sfântă și neprihănită, precum și faptele și minunile ei să servească tuturor credincioșilor, dar mai ales femeilor, ca izvor de întărire sufletească. Icoana Maicii Domnului stă la loc de frunte în sfințele noastre biserici, ca în jurul ei să se adune toate femeile dreptcredincioase, luând pe de o parte ușurare din chipul ei sfânt pentru greutățile și suferințele lor, iar pe de altă parte, primind cele mai sfinte îndemnuri pentru datoria nobilă ce-o au să o îndeplinească toată viața lor ca mame, stărpind răul și sădind planta nobilă a binelui în sufletele copiilor.

În multe locuri este poate uitată aceasta sfântă icoană și uitându-se sfânta icoană se uită și faptele și minunile pe cari dânsa ni le evoacă încontinuu.

Maica Precesta nu ne-a dat numai pe Mântuitorul lumii, ci dânsa, atât cât a petrecut pe pământ și apoi când a adormit, nu a încetat să fie cea mai milostivă ajutoare tuturor cari o recunosc de mijlocitoare între oameni și Fiul ei Sfânt.

Surorile protopopese și preotese vor aduce un foarte mult bine când se vor dedica cu trup și suflet cultului Maicei Preceste în sfânta noastră biserică, slujind de model tuturor credincioaselor noastre.

Duminecă de Duminecă vor putea împodobi tronul Maicei Preceste cu flori, apoi vor

inzista pe lângă soții lor să se servească cel puțin în preajma sărbătorilor Maicei Domnului paraclisul, în cuprinsul căruia pot vorbi de minunile ei și de rolul ei de cea mai bună rugătoare pentru noi cătră fiul ei sfânt. Cu aceste ocazii se pot împărți cărți de cuprins religios, mai ales de acele cărți cari vorbesc de viața și faptele acestei sfinte mame.

Cu cât mai des vor lua contact femeile noastre prin sfintele lor rugăciuni cu Maica Domnului cu atât se vor ușura și se vor în-tări sufletește mai mult. Puterea sfințitoare și transformătoare de suflete va veni de sus pe neobservate și o viață nouă se va începe pe satele noastre. Femeile noastre, sub conducerea Maicei Preceste, vor fi active și călăuzătoare spre binele vremelnice și vecinic.

Acum e anul s'a făcut un început fericit pe terenul acesta. În centrul protopopiatului B. Comloș, în comuna B. Comloș s'a săvârșit slujba paraclisului Maicei Domnului, mai cu seamă în postul Adormirii Născătoarei de Dumnezeu. Sute de femei au luat parte cu cea mai mare evlavie la aceste slujbe și au simțit o adevărată schimbare sufletească când preoții bisericii le-au împărțit flori dela Ierusalim și alte părți pe unde a umblat Maica Domnului.

În anul acesta s'a săvârșit aceasta sfântă slujbă în toate satele aparținătoare acestui tract protopopesc, la care au participat o mulțime mare de femei, ascultând cuvântările cucernicilor preoți cari se refereau chiar la viața, durerile și datoriile mamelor.

În B. Comloș în special au fost frumoase aceste slujbe la cari au participat o mulțime mare de femei tinere și bătrâne. Aceea ce a ridicat mult frumuseța acestor slujbe a fost corul fetițelor, instruat de Domnișoara Stela Lipovan. O atmosferă de religiozitate pătrunzătoare a dominat aceste slujbe și au avut acelaș efect asupra sufletului ca ploaia răcoritoare asupra florilor.

Îmi termin modestele mele șire cu un apel călduros cătră surorile protopopese ca să răspândească din toate puterile prin satele noastre cultul Născătoarei de Dumnezeu, fiindcă în cadrul acestui cult își pot da mai bine concursul la intensificarea vieții religioase.

B. Comloș, la 20 August 1932.

Elena Dr. Clorolanu
protopopeasă.

Citiți și răspândiți

„Biserica și Școala“

„Brazde în ogorul ortodoxiei“.

Cuvântări ocazionale de P. S. Sa Dr.
Grigorie Gh. Comșa Episcopul Aradului.
Tipografia Diecezană ort. rom. Arad 1932.

De cinci ani de zile urmăresc zi de zi activitatea și sbuciumările pentru binele obștesc a unui *mare suflet*, așezat de mână divină, spre a călăuzi destinele bisericii lui Hristos din eparhia Aradului. Principiul istoric, că vremurile aspre și grele produc conducători oțeliți și mari, s'a adevărit cu prisosință în această parte mărginașă a țării,

De cinci ani de zile observ cum acest suflet mare își împrăștie, — ca adevărate fulgere repede, nespuse de repede în toate direcțiile, — lumina fulgerătoare în întunerecul haotic, ce parecă s'a năpustit asupra sufletelor fiilor acestei scumpe țări. Când crezi, că acest suflet s'a retras să se recreieze după uriașă-i activitate de peste an, în locurile frumoase ale Cehoslovaciei, în munții răcoroși ai Borsecului, sau în locurile pitorești dela Sinaia, atunci te trezești că îngrijorările lui pentru fii lui sufletești se potentează, că isbucnirile sufletului său sunt și mai puternice și mai mari. Scrisul lui, articolele lui izvorăsc în toate tipografiile, în toate ziarurile țării, dela Chișinău la Basarabiei, până în Aradul-Transilvaniei, împrăștiind aceeaș lumină: *lumina credinței strămoșești, lumina iubirii de neam și tron, lumina iubirii de știință*. Martori ai adevărului cuprins în aceste șire, sunt credincioșii a celor peste 300 comune cercetate de P. S. Sa episcopul Grigorie al Aradului, martori sunt cei știutori de slovă românească mai modești și mai pretențioși, martori sunt oamenii de știință, cari au recunoscut și vor trebui să recunoască, că marele suflet dela Arad, este creator de epocă.

Sufletul lui e pretutindeni și peste tot locul, vecinic alergând străduindu-se pentru alinarea durerilor dreptcredincioșilor, vecinic acasă și acolo unde trebuie, alinând, mângâind și dând sfaturi, acest suflet adevărat creștinesc în care nu este ură, pizmă și nici pic de mânie sau răzbunare, muncește zi și noapte scriind articole, ținând conferințe științifice, mil de cuvântări și predici, scriind zeci de tratate din cari reies aceleași virtuți: iubirea — până la fanaticism, — de legea și neamul românesc, iubirea față de tron și iubirea față de știința românească. Vecinic preocupat de orice acțiune bună, prin care s'ar putea împrăștia și nimici întunerecul ce planează în sufletele tuturor straturilor noastre sociale. Cu medici e medic, convocându-i și cerându-le colaborare pentru combaterea diferitelor maladii ce bântue în po-

por, cu inginerii inginer, cu avocații avocat, cu magistrații magistrat, cu profesorii adevărat dascăl al lui Hristos, iar doamnele române află întrânsul pe adevăratul inițiator și îndrumător al carității creștine.

În ultimul volum „*Brazde în ogorul ortodoxiei*” apărut zilele aceste, s'a încercat a se da publicității un mănunchi de pastorale cuvântări și articole de ale P. S. Sale. Ca unul ce am supravegheat eșirea de sub tipar a acestui volum de peste 200 pagini, mi-s'a dat ocaziune să mă conving că volumul conține o infimă parte a activității literare-teologice depuse de P. S. Sa. Nenumărate cuvântări, predici, articole au rămas împrăștiate, răzlețite prin diferitele ziare din țară sau chiar nepublicate, așteptând ivirea unui iscusit cronicar, care să le adune și să le dea publicității.

Din motivul luptei aprige ce o dă cu sec-tarii, molliile neamului nostru, un congres misionar ținut pare-mi-se la Chișinău, la numit pe P. S. Sa *episcop misionar*. Acest epitet mi-se pare prea unilateral, căci el este *sufletul, cugetarea românească* în deplin înțeles al cuvântului. În vremurile grele de acum atât pentru biserică, cât și pentru țară, — când molliile rod la temelia structurii noastre ortodox-naționale, iar șacalii rânjesc pe la hotare, — nu-mi pot da seama, ce vremuri de bejenie și restriște ni-ar învălui, dacă Bunul Dumnezeu nu ni-ar fi hărăzit ca episcop al Aradului pe *P. S. Sa Dr. Grigorie Gh. Comșa*, alături de care, putem privi cu fruntea ridicată, cu sufletul liniștit piedicile și obstacolele ce ni-le va pune viitorul în cale.

Episcopul Aradului e încă bărbat tânăr, de care legăm cele mai mari nădejdi, și pentru că activitatea lui de până acum a fost uriașă, rugăm pe Atotputernicul să ni-l ție viguros la trup și suflet spre fericirea și mulțumirea neamului românesc dela hotarele de vest ale țării.

Dr. G. Popoviciu prof.

Procesiunea com. Vârșand și Pilul la Giula (Ungaria)

Credincioșii ort. ai comunelor de pe frontieră Vârșand și Pilul, în dimineața zilei de 15 Aug. la sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, au trecut frontiera la frații ort. din orașul Giula (Ungaria) în-

tr'o impozantă procesiune, condusă de Cucernicii preoți Nestor Popa din Vârșand și Al. V. Munteanu din Pilul. Procesiunea a fost formată din cca 350 credincioși, între cari a fost și corul din Vârșand de sub conducerea d-lui inv. Gh. Handra.

La frontieră, și peste tot în Giula, am fost foarte bine văzuți de frații ortodocși în monumentala lor biserică de acolo, unde acum adunați în Numele Celui răstignit deasupra Golgotei, s'a cimentat mai mult legătura sufletească a Ortodoxiei de acolo și de aici, care legătură de altfel nu se poate subțila sau rupe prin o linie hotarnică ce abia se vede, trasă de mâna omenească.

Serviciul divin a fost oficiat de preoții Nestor Popa, Al. V. Munteanu, P. Handra și Săbău din Giula, iar răspunsurile liturgice au fost executate cu multă măiestrie de corul mixt din Vârșand, dirijat de dl. Gh. Handra, învățător în aceeași comună.

La priceasnă, Pr. Săbău a rostit o înălțătoare predică, despre rolul și chemarea femeii în viața casnică. Apoi, în cuvinte călduroase bineventează oaspeții, mulțumindu-le pentru frumosul gest ce l-au făcut și promite că, împreună cu păstorii săi, nu va avea odihnă, până nu va afla ocazia plăcută de a întoarce vizita, tot în chipul unei procesiuni.

În numele oaspeților Pr. Nestor Popa răspunde în cuvinte emoționante, îndemnând la urmă pe frații de acolo, prin citate din Sf. Scriptură (Rom 13.), a fi plecați stăpânirii.

Biserica rom. din Giula — nu putem să nu amintim — este de o frumusețe uimitoare și în privința spațiozității și a picturii din lăuntru ei, poate concura cu multe catedrale dela noi. De astă dată, totuși, ea s'a arătat neincăpătoare pentru o așa de mare asistență la serviciul divin, între care, în afară de români ortodocși, am remarcat cu plăcere și credincioși de alte confesiuni.

După serviciul divin, corul a trecut la Casa Culturală a comunei bis. ort. de acolo, unde a executat mai multe doine românești, pe cari frații noștri de acolo, cu lacrimi de bucurie, le-au primit în aplauze furtunoase. S'a servit apoi o masă comună de 100 persoane la restaurant.

În rândul procesioniștilor au mai fost de re-marcate Dnii: Dr. Boldor medic Socodor cu Dna, Dna preoteasă Hortensia Munteanu din Pilul, M. Ardelean notar în Zerind, cu Dna, P. Hențiu notar în Vârșand cu Dna, Carol Nagy inv. dir. în Pilul, I. Ludoșan inv. dir. în Vârșand cu Dna, Hostil Popp inv. Pilul, Dșoarele Popa și Jurca, Prof. P. Hotăran, P. Deheleanu student și alți domni, doamne și domnișoare al căror nume ne scapă.

* * *

Ori ce comentare e de prisos. Faptul, singur își verifică vădit noimele sale. Legătura sufletească și-a păstrat coeziunea între frați de-o parte și de

alta a frontierei, căci confluența străzilor e mai pe sus de brațul și arma grănicerului sau jandarmului. Certitudinea acestui lucru s'a justificat în lumina zilei ca ceva real, la credincioșii din com. învecinate ale celor două țări.

Al. V. M. și P. D.

Icoane alese din Viața Ortodoxiei

(Urmare)

Primele prigoane.

Cu toate greutățile vremilor vitrege au fost și timpuri când era atâta **putere și viață religioasă** la Românii noștri, încât atrăgeau spre legea lor creștinăască și mulți unguri și nemți cari încă nu cunoscuseră legea lui Hristos. De aceea Papa Grigorie IX la 1234 se plângea regelui ungar Bela IV, care se legase cu jurământ că va stărpi pe toți creștinii mincinoși din regatul său, — că nu se cade să îngăduie sub stăpânirea sa astfel de (români) schismatici, în paguba catolicismului.

Totuși încă pe la 950 un conducător ungar **Gyula** a primit botezul creștin sub formă ortodoxă la Constantinopol, de unde a adus cu el ca episcop pe **Ierotei**, care a creștinat pe mulți păgâni. Se zice că el era după obârșie un călugăr român din vre-o mănăstire din Ardeal, poate chiar din Cetatea Mureșului, Morisena — Marosvár — unde este azi Cenadul-nemțesc.

Acolo era o mănăstire ortodoxă, unde s'a mai creștinat un conducător ungar, numit Achton, pe vremea lui Ștefan cel Sfânt, primul rege a Ungariei (1000). Dar îndreptându-se acest rege cu credința spre papa dela Roma, aceasta înrăurire a început să slăbească și cu vremea să înceteze. Ba s'a întors chiar în prigoană contra ortodocșilor, mai ales în Ardeal, care prigoană în anumite timpuri a fost foarte înverșunată și a continuat în diferite forme, până astăzi.

Mulțimi întregi de Români au trebuit să fugă din Ardeal, numai ca să scape de furia prigoanelor cari veneau din partea regilor catolici ai Ungariei. **Radu Negru** din Făgăraș a trecut în Țara Românească (Muntenia și Oltenia de astăzi).

Din Maramurăș **Dragoș și Bogdan** au trecut cu mare mulțime de popor și au descălecat peste Carpați, unde au întemeiat o nouă țară românească, Țara Moldovei, care «până la Nistru și până la Mare s'a lăjit».

Voevodate și Mitropolii.

Când vremurile s'au mai liniștit, au apucat și românii să și înfiripeze țărișoare desinestătătoare, numite voevodate, în frunte cu voievozi, «conducători

de oaste în timp de războiu și cărmuitori de țară în timp de pace».

Primii voievozi în Țara-Românească sunt amintiți **Litovoi și Seneslav** (1247), dar adevăratul întemeietor al Țării-Românești este voevodul **Basarab cel Bătrân** (1330).

Deodată cu organizarea politică a țărilor românești, s'a făcut și organizarea bisericii. Prima mitropolie în Țara-Românească este înființată la 1359 în Argeș, având de mitropolit pe **Iachint**, numit «mitropolit ai Ungro-Vlahiei». Tot în acest timp încep să se zidească și biserici și mănăstiri, al căror faimă și frumusețe a rămas până astăzi, cum sânt mănăstirile Vodița, Tismana, Cozia, și a.

În Moldova descălecătorilor **Dragoș și Bogdan**, cari sunt și primii voievozi întemeietori și organizatori ai țării, (1365), — prima mitropolie s'a înființat pe la 1400. Primul mitropolit al Moldovei a fost **Iosif Mușat**, cu reședința în Suceava.

Pe vremea aceea era voevod **Alexandru cel Bun**, om bun de fire, blând; cu frica lui Dumnezeu și cu dragoste de cele sfinte. A zidit o școală domnească la Suceava și multe și frumoase biserici și mănăstiri (Bistrița, Moldovița...), iar pe altele le-a înzestrat cu moșii întinse, cum a fost mănăstirea Neamțului.

Vecin cu Alexandru cel Bun era **Mircea cel Bătrân**, un voevod înțelept și viteaz. El a fost primul voevod român și principe creștin care a bătut pe Turci — la Rovine (1394), învingând pe sultanul Baiazid Fulgerul, împăratul Turcilor.

Sub urmașii tuturor acestor voievozi și mitropolii țărișoarele române înaintează cu pași repezi. Se mai înființează și numeroase episcopii, și aproape nu este vladică sau voevod, care să nu împodobească pământul țării cu biserici și mănăstiri. Așa încât, rând, «pe văile apelor mari și în adăposturile munților biserici și mănăstiri de peatră își înalță din desimea codrilor turlele strălucitoare, vestind pacea și lumina vieții nouă celor ce vreme de veacuri am stat în griji și în întunec»¹⁾.

Războaiele cu Turcii.

Îndată după organizarea voevodatelor și după înființarea mitropoliilor și episcopiiilor românești, răsar la hotarele țării-or noastre **Turcii, dușmanii Crucii și ai creștinătății** și voevozii noștri, împreună cu tot poporul, au fost chemați și siliți ca să lupte contra păgânilor.

Războiul sfânt se pornește contra Turcilor, așa precum ni-l descrie toată istoria luptelor dintre creștini și păgâni. Veneau de întunecau ceriul cu sulile lor și noi nu aveam altă armă și altă tărie decât credința. Și aceasta nu ne-a înșelat niciodată.

În timp ce toate țările din vecinătatea noastră au fost ingenunchiate și supuse sub călcăiul Turcilor,

¹⁾ Al. Vlahuță, op. cit. p. 90.

ajunși până sub zidurile Vienei; țările române au rămas nebiruite, nesupuse și stăpâne pe soarta lor.

Ceeace e mai însemnat din toată campania de apărare a Românilor contra Turcilor, este faptul că, voevozii noștri sunt apărătorii creștinătății. Ei nu se arată numai apărători ai țărișoarelor lor, cât mai ales apărători ai **întregii creștinătăți**.

Luăm din cartea vremii pilda câtorva, pentruca să vedem cum s'au luptat și cum s'au jertfit voevozii români pentru legea creștinească.

Ștefan cel Mare.

Cel mai ager și mai iscusit voevod luptător contra Turcilor, a fost **Ștefan cel Mare** (1457—1504). Acest Domn al Moldovei, deși a avut o țară mică, a avut în schimb o credință mare, care i-a luminat mintea și i-a întărit **brațul ca în 47 ani de domnie să poarte 36 de lupte**, dintre cari în 34 să fie **biruitor**, — și să mai zidească și **44 de biserici și mănăstiri**.

În amintirea fiecărei biruințe zidea câte o biserică sau mănăstire, pe care o înzestra cu daruri și cu averi întinse. În chipul acesta mulțimea el lui Dumnezeu pentru ajutorul dat, și Dumnezeu l-a ajutat... «Că Dumnezeu nu în mulți, ci în pușini își arată puterea sa».

Lupta lui Ștefan era o luptă de apărare a țării și, mai pe sus de toate, era o **luptă a credinții, o luptă pentru ortodocsie**.

În apelul ce-l adresa el principilor creștini (1475), ca să-i vie în ajutor contra Turcilor, el nu pomeneste de Moldova, ci de «**poarta creștinătății**»... «Că dacă aceasta poartă, care e țara noastră, va fi pierdută — Dumnezeu să ne ferească dela așa ceva, — atunci toată creștinătatea va fi în mare primejdie... **Iar noi — scria Ștefan — din partea noastră făgăduim pe credința noastră creștinească și cu jurământul Domniei noastre, că vom sta în picioare și ne vom lupta până la moarte pentru legea noastră creștinească, noi cu capul nostru**»¹⁾..

În 1478 Ștefan cere alianța și ajutorul Venețienilor, făgăduind și el la rândul său ajutor **înzecit**, «dar — adaugă el în scrisoare — **numai contra păgânilor**».

Iată prin urmare, ce gânduri nutrea și cum se lupta un voevod român în veacul al cinsprezecelea pentru creștinătate, pentru ortodocsie.

Războiul, ce-l purta acest voevod creștin, era un războiu sfânt, războiu de mântuire a creștinătății în fața potopului păgân. Iar când dela papii și principii și regii și împărații apușului, cari își «petreceau viața în leneviri și desmierdări sau în războaiele dintre dânșii»²⁾, Ștefan se retrăgea la vre-o mănăstire din munți, unde îngenunchia și se ruga lui Dumnezeu și cerea sfat și mângăere dela călugări cucernici.

Valoarea și personalitatea lui Ștefan crește cu atât mai mult, cu cât era mai smerit în fața biruin-

țelor sale, pe cari le purta cu ajutorul lui Dumnezeu. «**Nu s'a îngâmfat Ștefan în urma acestei biruințe**, — scrie un scriitor polon despre cea mai mare biruință a lui Ștefan contra Turcilor, — **ci a postit 40 de zile cu apă și cu pâine**». Și a dat poruncă în țara întreagă să nu cuteze cineva să-i atribuie lui acea biruință, ci numai lui Dumnezeu, cu toate că știau toți că învingerea în ziua aceea numai lui se datorește»¹⁾.

Așa a trăit și așa a biruit Ștefan cel Mare, cel dintâi dintre principii cari erau pe atunci și cel mai mare viteaz de pe vremea sa. După moarte a fost plâns de tot poporul și înmormântat la mănăstirea Putna, pe care tot el o zidise.

(Va urma.)

INFORMAȚIUNI.

Parlamentul a discutat mesajul, apoi 1) chestia somajului. Dl. ministru D. R. Ioanișescu a arătat că numărul șomerilor înregistrați în țara întreagă e de 72000, D. Flueraș îi socotește la 200.000. Domnul ministru făgăduiește să scoată afară din țară vre-o 30.000 lucrători străini, pentru a face loc lucrătorilor români. 2) politica bugetară a guvernului, 3) politica de concesiuni, 4) chestia șoselelor, 5) politica industrială.

România va cere amânarea plății cuponului extern, tot așa cum a cerut și Jugoslavia, care a căpătat dela Franța deocamdată învolarea amânării plății pe termen de un an. Va cere și dela celelalte țări și de bună seamă că va căpăta amânarea.

Țara noastră, trecând prin prea mari greutăți va cere și ea amânarea acestor plăți, cari se urcă la șapte miliarde lei pe an. Asta înseamnă că 40% din vărsămintele contribuabilului român au trecut în fiecare an în buzunarele străinătății.

Retribuția preoților, pe luna August a. c. se poate ridica dela cassa Consiliului eparhial, începând cu ziua de luni în 5 Sept a. c.

Repararea bisericii Sfântului Mormânt. Domul bisericii dela Sfântului Mormânt din Ierusalim, care a fost clădită acum 800 de ani, amenințată, de câțva timp, să se prăbușească, fiind ruinat de vreme și de numeroasele cutremure de pământ, care băntule acea regiune.

Din fericire, autoritățile engleze au luat, în ultimul timp, măsurile necesare, adresându-se unei mari firme, care a primit însărcinarea de a fabrica niște grinzi de oțel pentru consolidarea domului.

În internatul societății Doamnelor Române din str. Brătianu Nr. 9 Arad sunt vacante 50 locuri. Taxa de întreținere în internat este de 8000 lei anual. Inscrierile se primesc la cancelaria Școlii Profesionale până la 15 Septembrie.

¹⁾ I. Lupaș: Izvoarele Ist. Rom. p. 100—101.

²⁾ Dlugosz: Hist. Pol. lib. XIII Șincai, Cronica.

¹⁾ I. Lupaș, op. cit. p. 96.

La Școala Profesională de fete, gr. I. a Societății Doamnelor Române, filiala «Reuniunii» din Iași-Arad, înscrierile se primesc la Cancelaria școlii în fiecare zi până la data de 10 Septembrie.

Corșitorii se organizează. Nu de mult cei din orașul Oradea s'au strâns la marginea din oraș și s'au sfătuit, au plănuț ce să facă pentru ca treburile lor să meargă mai bine. Că azi le merge rău de tot, oamenii nu mai jertfesc bani celor cari întind mâna.

Pe lângă asta au mai hotărât ca să se organizeze în regulă, cu comitet de conducere, ca sindicat, cu plata cotizațiilor dela membri, cu fond de ajutor în caz de moarte.

Lefuri și pensiile rămase neplătite — se spune că se vor plăti prin rentă de stat. În acest scop se vorbește că d. G. Mironescu, ministrul Finanțelor, va face un proiect de lege, ce va fi poate votat în curând.

O româncă inconjoară pământul, mergând pe jos din țară în țară. Este domnișoara Baghița Ursian, studentă și e de fel din Botoșani. Drumeșia a început-o acum patru luni, străbătând până acum toată țara românească, afară de Basarabia, unde merge acum. Apoi o ia la călcăi prin alte țări. Noroc și sănătate!

Războiul Chino-japonez încă nu-l sfârșit. Se mai varsă sânge ici colo, mai ales în luptele cu revoluționarilor chinezi. Astfel săptămâna trecută acești revoluționari au vrut să pună mâna pe orașul Mukden. Au intrat în oraș pe când armata japoneză încerca să stingă un foc. Dar au fost alungați de japonezi.

Manevrele ruse la granița Nistrului. Sovietele ruse vor face în curând manevre cu armata lor la granița Nistrului.

În aer la înălțime de 17 km s'a ridicat, cu ajutorul unui balon, Profesorul belgian Picard. S'a ridicat din Elveția. A stat la aceasta înălțime mai bine de 12 ciasuri, făcând măsurători ale aerului, a luminei etc. Vântul a mânăat balonul deasupra Italiei și învățatul s'a scoborât la ciasurile 7 seara în Italia.

Bibliografie.

Neobositul episcop al Aradului P. S. Grigorie a scos o nouă broșură de 58 pagini sub titlul: Veniți la Maica Neamului. De astă dată Prea Sfinția Sa se adresează baptiștilor, ca să-și dea seama cine le sunt conducătorii, ce idei subversive propagă baptismul, atât din punct de vedere religios cât și social.

Broșura a apărut în Biblioteca Creștinului Ortodox, care a tipărit până acum 94 broșuri. Prețul 4 lei. Materialul este nou și aruncă lumină asupra vieții lăuntrice a baptismului dela noi.

*

A apărut

și se află de vânzare la subscrierul în Beiuș, jud. Bihor, și la tipografia Episcopiei ortodoxe române din Oradea, str. Episcop Clorogariu 3:

Monografia

internatului de băleți ortodox român din Beiuș, cu mai multe ilustrațiuni.

Prețul 50 Lei, plus spesele poștale — recomandat 12 — Lei.

Venitul net e destinat pentru întroducerea luminii electrice în biserica internatului.

Moise Popoviciu
fost director de internat.

Licitație minuendă

Pentru zidirea Casei culturale din Gașa se publică licitație minuendă cu ofert închise pe ziua de 11 Septembrie orele 17, în localul școlii din loc.

Planul, devizul și condițiunile de licitare se pot vedea zilnic între orele 9-12 la oficiul parohial.

Consiliul parohial

Parohii vacante.

Pentru îndeplinirea parohiei I. vacante din comuna Pâncota protopopatul Șirlei, se publică concurs cu termen de 30 de zile, scotite dela prima apariție în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Una sesine parohială constatătoare din 32 jugh. cad. pământ arabil.
2. Folosința unei grădini de 800 st. □.
3. Bir preoțesc 300 Lei.
4. Stolele legale.
5. Intregirea dotației preoțești dela Stat.

Preotul va predica totdeauna când va fi cu rândul la Sf. Biserică, va suporta toate impozitele după venitul său din parohie; va catiheza la școlile de Stat din localitate, la care va fi repartizat fără altă remunerație.

Parohia fiind de clasa I. (prima) dela recurenți se cere să albă cvalificațiunea regulamentară.

Cei doritori a competi la acest post se vor prezenta în vreo Duminică sau Sărbătoare în Sf. Biserică din Pâncota, pentru a-și arăta destoinicia în cele rituale și oratorie, conformându-se strict art. 33 din Reg. pentru parohii, iar cererile însoțite de actele necesare, adresate Consiliului parohial din Pâncota, le vor înainta în termenul concursual Oficiului protopopesc ort. rom. din Șirlea.

Cei din altă eparhie vor cere prealabil binecuvântarea. P. S. Sale Episcopul Diecezan, spre a putea recurge.

Pâncota, din ședință Consiliului parohial ținută la 24 Iulie 1932.

în înțelegere cu:

Aurel Adamoviciu
protopop

3—3